

7.500 ældre mænd ødelægger vores fælles fremtid. Det er tid til at lukke landbruget

Danmark er et landbrugsland, har det lydt stolt i generationer, men når landbruget ødelægger vores biodiversitet, hav og natur, er det på tide at skrue ned for nostalgien.

¹ **D**er er noget ved det her land og vores magtfordeling, som jeg simpelthen ikke forstår. Det lader til, at det allermest magtfulde erhverv, vi har ⁵ hertilands, er landmandserhvervet. Ingen brancher er så politisk støttet i hoved og røv som landbruget, der som en forkælet tumling aldrig har lært at gå selv, men i stedet er curlet ind i EU-midler, manglende afgifter og øko- ¹⁰ nomiske hjælpepakker. Indtil videre må vi se langt efter en klimabeskatning af landbrugets massive CO₂-udledning, og politikerne danser konfliktsky leflende rundt om denne erhvervsgruppe, som langsomt og uden ¹⁵ modspil ødelægger vores jord og vand.

De seneste måneder har vi debatteret, hvor meget landbruget har ødelagt vores hav, vandløb og fjorde, hvor havbunden er død, og fiskene er væk. Målløse står befolkningen og ²⁰ husker en nær fortid, hvor vi spiste frisk fisk fanget i Danmark, men nu har de konventionelle landmænds kærlighed til kvælstof og

sprøjtegift, også kaldet gødning, gjort iltsvindet synligt for alle. En død havbund er ²⁵ svær at bortforklare. Det lykkes alligevel for havets minister Magnus Heunicke (S) og resten af regeringen, der hellere vil igangsætte årelange undersøgelser og opfordre til frivillige aftaler med landbruget end svinge ³⁰ hammeren over en branche, der er for dårlig til sit arbejde.

OG JO, DET er billedet på at være dårlig til sit arbejde, når landbruget år efter år ødelægger natur, hav og vandløb. Vi skal ikke udfase ³⁵ eller frivilliggøre udledningen af kunstgødning – det skal totalt minimeres. Nu. Eller senest 1. januar. Og så skal staten tilbyde at tilbagekøbe al den landbrugsjord, som landmændene ikke kan finde ud af at dyrke uden ⁴⁰ at ødelægge alt omkring sig. Det må være konsekvensen af den døde havbund.

Vi har i forvejen alt for meget landbrug. Landbruget udgør over 60 procent af

Danmarks areal, og vi er det mest intensivt
45 dyrkede land i Europa. 94 procent af de
danske landmænd er mænd, 50 procent af
dem er 55 år eller ældre. Det er altså denne
minoritetsgruppe af borgere, 7.500 halvgamle
mænd, der får lov at ødelægge vores hav,
50 vores drikkevand, vores biodiversitet, vores
fremtid. Tilmed er inkompetencen nedarvet,
da landbrug er et erhverv, der ofte går i arv
fra far til søn.

Løsningerne ligger ellers lige for. Der
55 dyrkes foder til husdyr på knap 80 procent af
det danske landbrugsareal, men landbruget
kunne brødføde mange flere, hvis man dyr-
kede mad til mennesker i stedet for foder til
dyr. Altså en omlægning til plantebaseret,
60 bæredygtigt landbrug. Men i stedet for at
forædle fødevarerne går landbruget taktfast
imod større landbrug med grise, gylle og
sprøjtegift, hvor størstedelen af skinkerne
alligevel går til eksport, og landbruget i øvrigt
65 er gældstynget. Igen – inkompetent.

Her vil landbrugets lobbyister svare, at
sådan en privilegeret byboer ikke kan tillade
sig at kritisere landbruget på andet grundlag
end følelser og avislæsning. Og nej, jeg har
70 ikke den store personlige erfaring med gylle,
andet end den, som Landbrug & Fødevarer
lukker ud i pressen, men enhver har ret til at
have en holdning til landbruget, fordi det
netop ikke er private foretagender, når de
75 udpiner det fælles: jorden, luften og vandet.

HER KAN DET måske også være på sin
plads med en sproglig præcisering: Når vi
taler om landbrug, får vi ofte erhvervet til at

lyde romantisk. Det er ren bedstefar, som med
80 håndkraft trak roer op af jorden. Men land-
bruget er en *industri*. Det er storproduktion,
automatisering, gigantiske maskiner, impor-
teret arbejdskraft med elendige arbejdsforhold
og profitmaksimering.

85 Der skal derfor handles mod landbrugs-
industrien nu, ikke i 2030 eller 2050 eller
andre fremtidsscenarier. Landbruget er nødt
til at få et ordentligt rap over nallerne, og hvis
det betyder, at vi må importere mere mad fra
90 udlandet, så må vi gøre det i en årrække, og
imens kan vi uddanne en ny generation af
landmænd m/k, som ikke kun tænker profit
og udpiner jorden og dyrene. Vi kunne for-
eksempel gøre det sværere at arve og overtage
95 landbrug, sådan at nye kræfter kan komme i
spil, folk, der er mere ambitiøse og vil produ-
cere andet end hvede og massevis af svin.

Men flytter vi ikke bare fødevarerproduk-
tionen til udlandet, som skaber endnu mere
100 klimabelastende fødevarer end herhjemme?
Måske, men hvis Danmark vil kalde sig et
grønt foregangsland, er vi nødt til at træffe
beslutninger, der peger i den grønne retning.
Og så må vi importere fra vores naboer, som
105 klarer opgaven landbrug bedre. Danmark er
det land i verden, der køber og spiser mest
økologi, så forbrugerne er med. Så lad dem
dog endelig overtage produktionen af dårligt
svinekød i Kina, så vi ikke skal transportere
110 døde dyr derover efter at have ødelagt vores
grundvand.

Danmark skal igen være et land med fisk,
med sommerfugle, med humlebier, med fri
natur, med rent drikkevand i verdensklasse,

¹¹⁵ med landbrugsdyr, der kommer på græs, med fugle på træk og med fødevarer, som vi trygt kan spise. Det kan politikerne vælge at have som målsætning. De kan for eksempel vedtage, at der efter 2025 kun må bedrives ¹²⁰ ikkenaturskadeligt landbrug uden brug af gift. De kan kræve klimaefteruddannelse af alle landmænd. De kan gøre det sværere at arve fars gård. De kan gøre det ulovligt at dyrke jord tæt på hav og vandløb. De kan afkræve ¹²⁵ landbruget afgifter for at udlede en tredjedel af Danmarks samlede mængde drivhusgas.

De kan pålægge klimatunge fødevarer flere afgifter, så forbrugere, der insisterer på bøf og sødmælk, må betale for det.

¹³⁰ ELLER DE KAN lade stå til. Og lade 7.500 landmænd ødelægge vores land.

KLUMME

I disse tider

Journalist og forfatter Ditte Giese kommenterer sin samtid i Politikens debatsektion under overskriften 'I disse tider'.